

Feldts förlorade trovärdighet

Kjell-Olof Feldts anti-inflationspolitik, eller skall man säga inflationspolitik, går mot ett fullständigt misslyckande. Under 1984 blev inflationen inte 4 procent utan ungefär det dubbla. Det finns goda skäl att anta att inflationen under 1985 inte kommer att bli 3 procent, som målet var och kanske är, utan det dubbla eller det tredubbla.

Det finns ingen anledning att hemfalla åt skadeglädje över detta förhållande. Det finns istället all anledning att ställa några seriösa frågor. För målet, att radikalt och bestående sänka inflationstakten, är av avgörande betydelse för att återställa en stabil ekonomi med växande välstånd.

Den första fråga som inställer sig är om Kjell-Olof Feldt och regeringen verkligen trodde att det skulle vara möjligt att få ned inflationen, genom att prata om den, till om inte 4 och 3 procent, så kanske till 6 och 5 procent?

Svaret måste bli att de trodde det; i vart fall måste de ha trott att chansen att lyckas var så stor att den var värd att ta. Även om ett misslyckande skulle bli uteslutet.

Kjell-Olof Feldt är ingalunda dum eller tekniskt klumpig. Att han kunnat ta så grundligt miste om inflationen måste således bero på att han haft en felaktig teori som utgångspunkt för sin inflationsbekämpning.

Kjell-Olof Feldt har trott att inflationen beror på att arbetsmarknadens parter ingår inflationsdrivande löneavtal tal och att hrr Rosengren, Malm och Ljunggren med viljekraft kan stoppa inflationen. Problemet var att övertyga dem om att skriva under ett lägre avtal; sedan skulle Feldt vifta med papperet

och förklara att papperet betydde fasta priser i vår tid.

Med all respekt för att nationalekonomerna världen över är oense om hur inflationen bäst skall bekämpas förefaller det dock finnas en växande consensus om att en sänkning av penningmängdens ökningstakt är en nödvändig om också kanske inte tillräcklig förutsättning för att få ner inflationen.

Penningmängden (hur den nu skall mätas) har i Sverige de senaste åren ökat med 10–15 procent per år. Även om man kan diskutera vilket penningmängdsmått som är det riktiga tvingas man konstatera att ökningstakten inte är ungefär 3 procent utan ungefär 13 procent.

Om det är (i verkligheten, vare sig man tycker om det eller inte) som de monetaristiska nationalekonomerna tror, kommer inflationen därför inte att bli ungefär 3 procent vare sig 1985 eller 1986; förmodligen inte heller 1987.

Det har sagts många gånger att avtalsparterna förhandlar om luften i lönekuvertet. Den växande skaran av monetaristiskt inriktade nationalekonomer hävdar att det är regeringens sedelpressar som med ungefär två års eftersläpning bestämmer inflationstakten. Att politikerna gärna låter sedelpressarna rulla förklarar Public Choice-ekonomerna med att det för politikerna är mer givande att votera igenom förmåner för sina väljare än besparingar och höjda skatter som drabbar väljarna.

Vad skulle monetaristernas synsätt betyda för ansvarsfördelningen mellan regering/riksdag och arbetsmarknadens parter? Om inflationen ett år, som monetaristerna tror, av sedelpressarnas has-

tighet skulle vara given att bli 10 procent så skulle den inflationen vara regeringens ansvar.

Sedan skulle det vara upp till avtalsparterna – i den utsträckning de har inflytande över löneutvecklingen i de faktiskt existerande företagen – att bestämma om lönerna skall stiga med 9 eller 11 procent, vilket har betydelse för reallön, konkurrenskraft och sysselsättning.

Av många skäl kommer det att ta längre tid än tre år att ta Sverige ur kri-

sen. En första förutsättning för att en borgerlig regering skall klara den uppgiften är att den gör klart för sig och – helst redan före valet – för väljarna, att det kommer att ta minst två, kanske tre, mandatperioder att göra det.

Det skall man säga, både därför att det är sant och därför att man sedan, när oppositionen påpekar att man inte efter tre år har tagit landet ur krisen, skall kunna säga: Nej, det var ju det vi sade, det går inte på tre år.